

RIKSDAGENS SVAR 271/2002 rd

Regeringens proposition med förslag till begravningslag

Ärende

Regeringen har till riksdagen överlämnat sin proposition med förslag till begravningslag (RP 204/2002 rd).

Beredning i utskott

Förvaltningsutskottet har i samband med överlämnandet betänkande (FvUB 21/2002 rd).

Beslut

Riksdagen har antagit följande lag:

Begravningslag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om gravsättning och kremering av stoftet efter en avliden människa, om hanteringen av askan samt om anläggande, hållande, skötsel och nedläggning av begravningsplatser och enskilda gravar samt om anläggande av krematorier.

I fråga om begravningsverksamhet på en begravningsplats som hålls av evangelisk-lutherska kyrkan eller ortodoxa kyrkosamfundet gäller dessutom kyrkolagen (1054/1993) och la-

gen om ortodoxa kyrkosamfundet (521/1969) samt vad som bestäms eller föreskrivs med stöd av dem.

I fråga om begravningsplatser gäller dessutom vad som bestäms i hushållsskyddslagen (763/1994) och med stöd av den.

2 §

Allmänna skyldigheter

Stoftet efter en avliden skall gravsättas eller kremeras utan onödigt dröjsmål.

Stoftet och askan efter en avliden skall hanteras på ett värdigt sätt och så att den avlidnes minne hedras.

Vid gravsättningen och kremeringen av stoftet efter en avliden samt vid hanteringen av askan skall den avlidnes önskan och önskemål respekteras.

2 kap.

Begravningsplatser som hålls av församlingarna eller de kyrkliga samfundligheterna inom evangelisk-lutherska kyrkan

3 §

Skyldigheten att hålla allmänna begravningsplatser

Församlingarna eller de kyrkliga samfundligheterna inom evangelisk-lutherska kyrkan skall hålla allmänna begravningsplatser. En begravningsplats kan vara gemensam för flera församlingar eller kyrkliga samfundligheter.

4 §

Tillhandahållande av gravplats

En församling eller kyrklig samfundlighet inom evangelisk-lutherska kyrkan är skyldig att påbegripa tillhandahålla gravplats för en avliden som vid tidpunkten för dödsfallet hade sin i lagen om hemkommun (201/1994) avsedda hemkommun inom församlingens eller den kyrkliga samfundlighetens område.

Om den avlidne inte vid sin död hade någon i lagen om hemkommun avsedd hemkommun åvilar den skyldighet som nämns i 1 mom. den församling eller kyrkliga samfundlighet inom evangelisk-lutherska kyrkan inom vars område den avlidne var bosatt vid sin död.

En församling eller kyrklig samfundlighet inom evangelisk-lutherska kyrkan är dessutom skyldig att påbegripa tillhandahålla gravplats även för en sådan finsk medborgare som vid sin död var bosatt utomlands och vars sista i lagen om hemkommun avsedda hemkommun före flytt-

ningen utomlands låg inom församlingens eller den kyrkliga samfundlighetens område.

5 §

Konfessionslöst gravområde

Gravplats skall påbegripas tillhandahållas på ett avskilt konfessionslöst gravområde som inte får ligga oskäligt långt från församlingens eller den kyrkliga samfundlighetens område.

Ett konfessionslöst gravområde är en avskild begravningsplats eller en sådan del av en begravningsplats som på ett klart urskiljbart sätt är avgränsad från den övriga begravningsplatsen.

6 §

Avgifter som tas ut inom begravningsverksamheten

En församling eller kyrklig samfundlighet inom evangelisk-lutherska kyrkan kan ta ut avgifter för upplåtelsen av en gravplats, tjänster i anknäring till gravsättningen och skötsel av graven. Avgifterna får vara högst så stora som produktionskostnaderna för tjänsten i fråga.

Grunderna för de avgifter som avses i denna paragraf skall vara desamma för alla dem som har rätt att bli gravsatta på församlingens eller den kyrkliga samfundlighetens begravningsplats.

3 kap.

Övriga begravningsplatser

7 §

En församling inom ortodoxa kyrkosamfundet, staten, en kommun eller en samkommun som huvudman för en begravningsplats

En församling inom ortodoxa kyrkosamfundet, staten, en kommun eller en samkommun kan vara huvudman för en begravningsplats.

8 §

Ett registrerat religionssamfund eller en annan registrerad sammanslutning eller en stiftelse som huvudman för en begravningsplats

Lässtyrelsen kan bevilja ett registrerat religionssamfund eller dess registrerade lokalsamfund eller något annat registrerat samfund eller en stiftelse tillstånd att anlägga en begravningsplats. En förutsättning för beviljande av tillstånd är att skanden har möjligheter att hålla begravningsplatsen påbehörigt samt att de övriga förutsättningar som förskrivs för anläggande av en begravningsplats uppfylls. En begravningsplats får inte hållas i syfte att eftersträva ekonomisk vinst.

Till ansökan om tillstånd skall fogas en utredning om hur hållandet av begravningsplatsen kommer att ordnas. Tillståndet kan förernas med behöriga villkor som gäller hållandet av begravningsplatsen och skötseln av den. För utvidgning eller minskning av området för en begravningsplats skall tillstånd fås av lässtyrelsen.

Lässtyrelsen kan för viss tid eller tills vidare förbjuda gravsättning på en begravningsplats som avses i denna paragraf, om tillståndsskanden har lämnat felaktiga uppgifter som väsentligt har inverkat på beviljandet av tillståndet eller om bestämmelserna i denna lag eller i tillståndsvillkoren väsentligt överträds i verksamheten.

4 kap.

Begravningsplatsens fastighet

9 §

Fastigheter som används som begravningsplats

Huvudmannen för en begravningsplats skall äga den fastighet som används som begravningsplats eller ha sådan legorätt eller annan nyttjanderätt till fastigheten som inskrivits med främsta förträde enligt 14 kap. jordabalken

(540/1995) och ha fått samtycke av fastighetens ägare till anläggandet av begravningsplatsen. Legorätt eller nyttjanderätt skall avtalas på viss tid, minst 130 och högst 200 år, och den skall omfatta hela fastighetens område. I övrigt tillämpas på den här avsedda legorätt vad som bestäms om jordlega i 5 kap. jordlegolagen (258/1966).

En fastighet som används som begravningsplats får inte vara intecknad, och den får inte vara förbehåll för andra inskrivna särskilda rättigheter som avses i denna lag. Detsamma gäller i 1 mom. avsedd legorätt eller annan nyttjanderätt som tillkommer begravningsplatsens huvudman. Ett område som används som begravningsplats kan bildas till en fastighet under förutsättning att det inte är intecknat eller förbehåll för andra inskrivna särskilda rättigheter som avses i denna lag eller att området befrias från dem i samband med fastighetsbildningen enligt vad som särskilt bestäms om det.

Huvudmannen för en begravningsplats kan överlåta den fastighet som används som begravningsplats eller ett område som ingår i fastigheten eller en i 1 mom. avsedd legorätt eller annan nyttjanderätt endast till den som enligt 3, 7 eller 8 § har rätt att hålla en begravningsplats. Andra överlåtelser är ogiltiga.

10 §

Anmälningar till lagfarts- och inteckningsregistret

En anteckning om den begränsning i rätten att överlåta fastigheten som avses i 9 § 2 och 3 mom. skall göras i lagfarts- och inteckningsregistret vid fastigheten eller rättigheten i fråga.

En i 3 och 7 § avsedd huvudman för en begravningsplats skall till den inskrivningsmyndighet som avses i 5 kap. 2 § jordabalken anmäla ett beslut om att anlägga en begravningsplats på den fastighet som huvudmannen äger. Detsamma gäller ett beslut om att anlägga en begravningsplats på en fastighet som huvudmannen besitter med stöd av en legorätt eller annan nyttjanderätt som avses i 9 § 1 mom. När lässtyrelsen har meddelat tillstånd att anlägga en

begravningsplats enligt 8 §, skall den till den inskrivningsmyndighet som avses i 5 kap. 2 § jordabalken anmäla den fastighet eller den i 9 § 1 mom. avsedda fastigheten som tillståndsbeslutet gäller. Ett beslut som skall understödjas av en myndighet anmäls efter att fastställelsemyndigheten har avgjort frågan.

När ett område som används som begravningsplats bildas till en fastighet vid en fastighetsbildningsförrättning, skall förrättningsingenjören anmäla det till den inskrivningsmyndighet som avses i 5 kap. 2 § jordabalken efter att förrättningen vunnit laga kraft.

En anteckning om rättighetsbegränsning av försur registret när den inskrivningsmyndighet som avses i 5 kap. 2 § jordabalken har fått utredning om att begravningsplatsen har lagts ned enligt 15 §.

5 kap.

Gravrätt samt skötsel och nedläggning av en begravningsplats

11 §

Gravrätt

I fråga om gravrätten på en begravningsplats som hålls av en församling eller kyrklig samfundlighet inom evangelisk-lutherska kyrkan eller av en församling inom ortodoxa kyrkosamfundet gäller vad som bestäms i kyrkolagen och i lagen om ortodoxa kyrkosamfundet och vad som bestäms med stöd av dem samt vad som avtalas mellan huvudmannen för begravningsplatsen och den som innehar gravrätten.

I fråga om gravrätten på andra begravningsplatser gäller vad som avtalas mellan huvudmannen för begravningsplatsen och den som innehar gravrätten.

12 §

Gravregistret

Huvudmannen för en begravningsplats skall föra ett register med följande uppgifter om den avlidne:

- 1) släktnamn och förnamn,
- 2) födelsedatum eller personbeteckning,
- 3) dödsdag,
- 4) tidpunkten för gravsättningen,
- 5) begravningsstället, samt
- 6) var graven belägen.

I registret kan även antecknas namn och adress på den som innehar gravrätten, giltighetstiden för gravrätten samt uppgifter om vem som kan gravsättas i graven. Det skall kan konstnärligt eller historiskt värdefulla gravvårdar som finns på begravningsplatsen och deras löpande antecknas i registret.

I fråga om avlidna vars aska har placerats i en minneslund skall registreras de uppgifter som anges i 1 mom. med undantag för var askan placerad.

Det register som avses i denna paragraf skall förvaras permanent. När en sammanslutning eller stiftelse som avses i 8 § avslutar sin verksamhet skall de handlingar som avses i denna paragraf överlämnas till arkivverket för förvaring.

13 §

Skötsel av begravningsplatser och gravar

Huvudmannen för en begravningsplats skall sköta begravningsplatsen på ett värdigt sätt och så att minnet av de avlidna respekteras.

I fråga om skötseln av en enskild grav gäller vad som bestäms i enlighet med 11 § samt avtalas mellan huvudmannen för begravningsplatsen och den som innehar gravrätten.

14 §

Gravvårdar

Den som innehar en gravvård beslutar om de gravstenar och andra gravvårdar som placeras på graven. Gravvården bör vara förenlig med begravningsplatsens allmänna karaktär och den får inte kränka den avlidnes minne eller begravningsplatsens vördighet. En gravvård godkänns av huvudmannen för begravningsplatsen.

En gravvård som blivit uppsatt på en grav får inte avlägsnas utan samtycke av huvudmannen för begravningsplatsen.

Efter det att gravvården upphört skall huvudmannen för begravningsplatsen erbjuda den som innehar gravvården tillfälle att avlägsna gravvården, om inte huvudmannen för begravningsplatsen av särskilda skäl beslutar ha hand om skötseln av gravvården efter att gravvården upphört. Har gravvården inte avlägsnats inom sex månader från det att innehavaren till gravvården gavs tillfälle att avlägsna den, övergår gravvården utan vederlag till huvudmannen för begravningsplatsen.

15 §

Nedläggning av en begravningsplats

En begravningsplats kan läggas ned och ett begravningsplatsområde tas i annat bruk när minst 100 år har förflutit sedan den senaste gravsättningen.

En begravningsplats som hålls av ett registrerat religionsamfund eller något annat registrerat samfund eller en stiftelse kan läggas ned med tillstånd av Lärosstyrelsen efter utgången av den tid som nämns i 1 mom.

Av synnerligen viktiga skäl kan en begravningsplats läggas ned med tillstånd av Lärosstyrelsen och begravningsplatsområdet tas i annat bruk tidigare än vad som anges i 1 mom. De nämnda anhänga till de gravsatta och de som innehar gravvård skall dömas tillfälle att bli händra.

6 kap.

Enskild grav

16 §

Inrättande av en enskild grav

Lärosstyrelsen kan av särskilda skäl på ansökan bevilja tillstånd att inrätta en enskild grav för gravsättning av en namngiven avliden på en plats som lämpar sig för gravsättning. En enskild gravs lög skall märkas ut tydligt.

Markområdet för en enskild grav kan tas i annat bruk tidigast 25 år efter gravsättningen.

I fråga om en enskild grav gäller i övrigt i tillämpliga delar 2 §, 8 § 2 mom., 13 § 1 mom. samt 15 § 2 och 3 mom. och vad som i halsoskyddslagen och med stöd av den bestäms om gravsättning. Lärosstyrelsen skall se till att anteckning om enskild grav görs i fastighetsdatasystemet vid fastighetsregisterenheten i fråga. Anteckningen avförs nör graven läggs ned.

7 kap.

Krematorier och kremering

17 §

Anläggande av ett krematorium

Lärosstyrelsen kan bevilja ett offentligt samfund som avses i 3 och 7 § och en sammanslutning eller stiftelse som avses i 8 § tillstånd att hålla ett krematorium.

En förutsättning för beviljande av tillstånd är att skanden har möjligheter att hålla krematoriet på behörigt sätt. Ett tillstånd att hålla ett krematorium förutsätter att krematoriet har beviljats miljöstånd enligt miljöskyddslagen (86/2000). Ett krematorium får inte hållas i syfte att efterströa ekonomisk vinst.

Till ansökan om tillstånd skall fogas en utredning om hur hållandet av krematoriet kommer att ordnas. Tillståndet kan förnas med behöriga villkor som gäller hållandet av krematoriet och krematoriets verksamhet.

Lässtyrelsen kan för viss tid förbjuda verksamheten vid ett krematorium eller, av synnerligen vörande skäl, återkalla ett tillstånd att hålla ett krematorium, om skälden har lämnat oriktiga uppgifter som väsentligt har inverkat på beviljandet av tillståndet eller om bestämmelserna i denna lag eller tillståndsvillkoren upprepade gånger överträds i verksamheten.

18 §

Utlämnande av aska

Huvudmannen för ett krematorium får lämna ut aska endast för att gravsättas eller för att på ett annat bestående sätt placera den på en plats. Den som tar emot askan skall innan askan lämnas ut skriftligen meddela huvudmannen för krematoriet var askan kommer att placeras.

Huvudmannen för ett krematorium får inte lämna ut askan, om det finns grundad anledning att misstänka att askan kommer att hanteras i strid med denna lag.

Huvudmannen för ett krematorium skall i verksamheten i samband med utlämnande av aska iaktta förvaltningslagen (/2003) och språklagen (/2003) samt lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003).

19 §

Gravsättning av aska eller placering av den på annat sätt

Askan skall inom ett år efter kremeringen gravsättas eller på något annat bestående sätt placeras på en plats. Om de personer som avses i 23 § inte inom denna tid trots uppmaning tar hand om askan, skall askan på den avlidnes dödsbos bekostnad placeras på den begravningsplats där den avlidne har rätt att bli begravd.

För askans placering behövs tillstånd av den som äger eller innehar platsen.

20 §

Registrering av en kremering och av placeringen av askan

Huvudmannen för ett krematorium skall föra ett register med följande uppgifter om den kremerade:

- 1) släktnamn och förnamn,
- 2) födelsedatum eller personbeteckning,
- 3) dödsdag, samt
- 4) tidpunkten för kremeringen.

I registret skall dötill införas i 18 § avsedd uppgift om var den avlidnes aska kommer att placeras på ett bestående sätt.

Registret skall förvaras permanent. När en sammanslutning eller stiftelse som avses i 8 § avslutar sin verksamhet skall de handlingar som avses i denna paragraf överlämnas till arkivverket för förvaring.

21 §

Avslutande av ett krematoriums verksamhet

Huvudmannen för ett krematorium skall göra en anmälan om verksamhetens avslutande till lässtyrelsen.

8 kap.

Särskilda bestämmelser

22 §

Disponibel finansiering för kostnader för hållande av allmänna begravningsplatser

Angående disponibel finansiering för kostnader för hållande av allmänna begravningsplatser bestäms särskilt.

23 §

Begravningsarrangemang

Om den avlidne inte under sin livstid uttryckligen har önskat att en viss person skall ha hand om de arrangemang som hölls för sig till gravsätt-

ning, kremering och hantering av askan, kan arrangemangen skötas av den avlidnes efterlevande make eller den person som vid tidpunkten för dödsfallet fortfarande levde i gemensamt hushåll med den avlidne under vistenskapsliknande förhållanden samt de närmaste arvingarna.

Om ingen av de personer som avses i 1 mom. har hand om arrangemangen kan de även skötas av någon annan bestående till den avlidne. I annat fall skall arrangemangen skötas av den kommun där den avlidne hade sin i lagen om hemkommun avsedda hemkommun vid tidpunkten för dödsfallet eller, om den avlidne inte hade någon hemkommun, den kommun där den avlidne bodde vid tidpunkten för dödsfallet.

Om någon annan än en delägare i dödsboet har svarat för begravningsarrangemangen har han eller hon rätt att få ersättning för sköliga begravningskostnader av dödsboets medel.

Om de i 1 mom. avsedda personerna inte när enighet om begravningsstället eller platsen för gravsättning eller begravningsförordningen, behandlas ärendet på åtal av en person som avses i 1 mom. av tingsrätten i den domkrets till vilken den avlidnes hemkommun hörde vid tidpunkten för dödsfallet.

24 §

Flyttning av gravsatt stoft eller aska

Stoft eller aska som har gravsatts får av särskilt vägande skäl med tillstånd av länsstyrelsen flyttas till en annan grav. Angående hälso- och skyddsmyndighetens tillstånd till flyttning av gravsatt stoft bestäms särskilt.

25 §

Gravsättning av personer som dött i katastrofer

Vid gravsättning av personer som dött i krig, naturkatastrofer, storolyckor, svåra epidemier eller under andra motsvarande förhållanden kan

avvikelser göras från bestämmelserna i denna lag, om förhållandena nödvändigtvis kräver det.

26 §

Tillsyn och förvaltningstvång

Länsstyrelsen utövar tillsyn över fullgörandet av skyldigheterna enligt denna lag. Länsstyrelsen har utan hinder av vad som särskilt föreskrivs om sekretess rätt att av myndigheter, av huvudmän för en begravningsplats eller ett krematorium samt av innehavare av en enskild grav få de uppgifter som tillsynen kräver.

Om huvudmannen för en begravningsplats eller ett krematorium eller den som innehar en enskild grav vid skötseln av uppgifter enligt denna lag inte har iakttagit en skyldighet som föreskrivs i denna lag eller med stöd av den, kan länsstyrelsen vid vite eller hot om tvångsutförande såsom bestäms i viteslagen (1113/1990) åtgärda den ovan nämnda att iaktta skyldigheten.

27 §

Ändringssökande

I ett sådant beslut av en församling eller en kyrklig samfundighet inom evangelisk-lutherska kyrkan som gäller tillhandahållande av gravplats eller de avgifter som tas ut inom begravningsverksamheten får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen såsom bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

I ett beslut genom vilket huvudmannen för ett krematorium har vägrat att lämna ut aska får ändring sökas såsom bestäms i 1 mom.

28 §

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

De ändringar om tillstånd enligt 8, 16 och 17 § som innehålls i denna lag träder i kraft behandlas såsom bestäms i denna lag.

Skyldigheten enligt 5 § att tillhandahålla gravplats på ett konfessionslöst gravområde

skall iakttas efter det att tre år efter utgåendet från lagens ikraftträdande.

Ett område som används som begravningsplats när denna lag träder i kraft och som inte utgör en särskild fastighet skall bildas till en fastighet inom tre år från lagens ikraftträdande.

Huvudmannen för en begravningsplats skall utan dröjsmål efter det att denna lag träder i kraft göra en anmälan enligt 10 § om en sådan fastighet som används som begravningsplats när lagen träder i kraft.

I fråga om en enskild grav som används när denna lag träder i kraft kan länsstyrelsen göra en sådan anteckning i fastighetsdatasystemet som avses i 16 § 3 mom. Skall en sådan anteckning göras före den 1 juni 2005, görs den i fastighetsregistret vid registerenheten i fråga. Länsstyrelsen skall till fastighetsregisterföraren anmäla de uppgifter som behövs för anteckningen.

Utgåendet som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 7 februari 2003
